

Eile jooksid suure õhinaga isa juurde kööki ja ise olid väga erutatud "Tapsin oma nukupanniga kärpse! hüüdsid sa -sinu järgi tatsutas pisikene Marje ja hõiskas" SIRJE taps-Sirje tapsis! "Kärbes" ei oska ka veel öelda. Jsa noomis sind ja ütles, kuidas sa tohtsid kärbest tappa-tal ju õvatus! Alul ehmusid, siis aga kogusid ennast ja vastasid sõjakalt: See kärbes tahtis ju öekesele peris kallale tulla!

Mis oli siis isal vastata, päätsid ju kurjast oma öekese! Toredad olete ja kõik meie elu keerleb mõttega kodumaa ja tegudega teie ümber. Jkka kogub nädalalõppudel kaasmaalasi meie juurde -pakume kohvi ja värsket saia- igäiks istub, kus saab ja jutud ja mõtted lähved igatsetud ja arnastatud kodumaale. Suurem osa meist pole ju harjunud nende elutingimuste ja töödega- kõik on wööras ja raske meile..... Elame lootuses tagasi saada - ehk petame ennast, kes seda teab!

30. aug. 1947 on jsa vend Arvi asunud 30 kaaslase ja oma väikese laevaga teele-USASSE. Kuidas see kõik läheb ei tea, loodame ja soovime, et nad õnnelikult kohale jõuaksid! Tee on pikk ja kohati meri rahutu- Hans on päris murelik ja ema veel murelikum.

22. sept. täna on minu sünnipäew saan juba 36 aastaseks. Jsa on tellinud tordi ja kaks suurt küünalt. Ka ühte teist kingitusi. Sünnipäew oli lõbus ja saime nalja teie üle! Paar kaasmaalastki olid kohvil.

Sina oled selles perioodis, et õpid pähe pikke laule. Tahad, et üht ja sama sulle alaliselt ette loetakse. Pärid

tähti ajalehest. Tellisin sulle eesti aabitsa, aga see pole veel tulnud.

Soovid ikka ja jälle "tanuga nukuvankrit!

15.11.47

Täna on ilus pühapäev. Vahetasime oma raadio. Sina armastad laulu ja muusikat ja oled nüüd aina raadio juures. Jsa on Mabis tööl - ostsin sealt laost omale palitu ja kleidiriide. Auto on ikka müümata.

Sina arened ruttu: Tunned juba tähed: O, A, J, S, E ja D oskad peast jõululaule - oled jälle stabiilne ja rõõmus tüdruk. Just nüüd oled koos isaga teises toas ja kuulete raadiot.

2 dets. 47

Ootad väga jõuluvana. Teed pakikesi ja mängid jõule. Jsal on automüügi käsiraha juba käes - saan su palavamad soovi täita: Tanuga nukuvankri osta! Marje veel oma soove ei oska avaldada. Saate hästi läbi ja ta teeb kõik sinu järgi, vist imetlebki sind - kui suur ja tark oled!

20 dets,

Vanaema, kes ainult lühikest aega oli haige, suri täna öhtul kell 8. See on suur kaotus meie elus. Oleme väga kurvad ja kõik jõulurõõm on kadunud!

Kes teid nüüd hoiab ja hellitab, teie ei saa veel aru, miks vana on imelik - ja ei räägi ega liiguta. Ta ei saanud kolm viimast päeva enam süüa ega rääkida, aga andis märku, et tooksin teid tema juurde. Ta silitas teie päid. Ta ei tahtnud veel surra - tahtis veel elada, aga kõik läks teisiti. Teda külastanud arst ütles: siin pole enam midagi teha, kõik

Selel lehel panen kirja, minumeelest imeliku asjaolu:

Kohe päew peale jõule sain Arvilt (isa vennalt) kirja. Ta oli kui põgenik saabunud USAsse ja paigutatud oma kaasiastega LONG ISLANDILE karatiini. Kus peavad kaua viibima, enne kui neile ajutised passid ja töölouba antakse:

Arvi oli näinud ööl 20 dets. imeliku unenäo oma emast ja küsib kirjas: mis on juhtunud emaga?

Tema olevat viibinud seal LONG ISLANDI karantii ühes toas, kui korraga avanenud uks ja astunud sisse ta ema, käes kaks kohvrit ja reisuvalmis. Õelnud temale: mul on väga kiire, võtnud välja kaks pudelikest taskust ja õelnud, kui sul väga raskeks läheb võta neist pudelitest. Jätnud head aega ja lahkunud toast. Arvi vaadanud veel välja aknast ja näinud, kui ema parajasti pööranud üle tänavanurga.....

see oli imelik unenägay, vanaema surmaööl.....

Ja Arvi ei teadnudki midagi tema haigusest, sest ma ei teadnud ju, et see on midagi nii tõsist.....

33
elundid ta kehas on kulunud ja lakanud töötamast-teda ei saa keegi aidata. Tal oli ju astma palju aastaid ja vaevas teda alatasa.

24.dets.47

On jõuluöhtu, aga kurb meile. Kallis vanaema on suures toas kirstus üle pühade ja siis toimub matus. Teie ei saa sellest veel aru- miks ta nii liikumatult seal kirstus lamab. Esmasp. kell 8 paneme puusärki, siis kogub kaasmaalasi ja õpetaja Petersoo. See on kurveim jõul meie kõigile mõtted lendavad ka kodumaale ja omaksetele, midagi pole kuulnud sealt. Matmine toimub pühap. kell pool 3. Sinule oleme öelnud, et vanaema on väga väsinud ja läheb taevasse. Teie saite siiski jõuluks igatsetud kingitused. Oli tore näha teid röömsana- Olid röömus "tanuga moodsa nukuvankri üle-nuku-raamatud ja maiustused-panid sind ajutiselt unustama kalli vani seal teises toas.

28.12.

Täna matsime vanaema- umbes 50 kaasmaalast oli kogunenud matusele -ka meie uued rootsi sõbrad ei puudunud. Rikkalikilu lilli ja pärgi ehtisid vanaema hauda. Osale matustestest pakkusime oma kodus kohvi- meelega oli rõhutatud ja kurb.

1.1.48

Jkka veel pole mingit teadet kodumaalt. Vanaema enam pole. Olen ilma tema abita ja toeta- ei oska midagi peale hakata- kuidas saan töötada? Kahjuks olen sunnitud

34

Tööd jätkama. Otsin võimalust teie ,asteaeda paigutamiseks. Peamine takistus on see, et Marje on liiga noor. Lasteaed eestlastele on olemas, aga vanus on vähemalt 3 aastat.

25. jaanuar 1948

Olen tagasi tööl. Ka Marje võeti vastu lasteaeda-ta on tragi ja käib ju ise potil ja oskab rääkida. See asjaolu aitas kaasa, et ta sisse sai. See on pikk tee sinnalasteaeda. Sinule seeuus elu ei sobi, sulle ei meeldi mingipärast see uus eluviis. Oled hommikuti õnnetu ja nutune-mina nutan südames kaasa. Marjele meeldib seal hästi, ta on ka enamasti ühe noore hoidja süles ja nende kõikide lemmik- kuna on nii väikene.

Jalgsi ruttame SOLGATANILT Lundavägeni. Sealtramm l-ga Kockumsi silla juurde, kus asub ka lasteaed. Teid ära annud astun teise bussile, mis mind viib Dalaplanile. Algan tööd kell 8- töötan tunni vähem, aga siis pole vaja teid nii vara äratada.

30.1.48

Kolmas päew puudun juba töölt, sest olete haiged, See on tavaline lastele- kui hakkavad lasteaiaas käima. Ootame järgmine nädal isa vennatütart Vellyt siia, Ta tuleb ühe näitetrupiga, kus kaasamängib. Vaevalt saan seda vaatama minna. Homme peaksid minema hambaarsti juurde-aga vaevalt saan seda teha- sakõhid ju. Jkka ei ole veel kuulnud midagi kodumaalt.

24.1.48

Olen jälle töö. Nüüd on minu töölkäomine kui lojerii!
Olete juba lasteaiaga harjunud ja teil on vahetevahel päris
lõbus, aga sealt saate sageli ka haigusi. Jsa sai töökoja loa
ja tahab varsti lõpetada ja alata ise. Loodame, et kõik hästi
läheb. Kuigi kardan, et takistusid on nii palju.

27.2.48

Meie elus on jälle muudatus. Keegi isa vanadest
tuttavatest asus Malmösse ja korterite puudusel on sunnitud
tulema elama koos meiega. Sel juhul annaksime neile selle
suurema toa. Teie näete seda muudatust heameelega, kuna
neil on 6 aastat vanem tütar Helmi- sobiv mänguseltsiline
teile.

Eile sai sinuga nalja lasteaias: Malmö linnapeaabi ~~kaasa~~, kes
on RÄDDA BARN eesistuja- külastas Eesti Lasteaeda, Lastel
oli parajasti magamistund. Sina olid omas voodis üleval ja
vööraid märgates jooksid Marje voodi juurde- ise karjudes:
KUS ON MU ÖEKENE??? Marjet leides raputasid ta ülesse ja

ja väga ärritatult ja ehmunult seletasid talle:

Need ei ole sinu mammad- ära mine nende juurde j.n.e.

Sa vaenekene olid hirmul, et võtavad sult ära su kalli õe.

20.3.48

Jälle oleme ärewil oma tuleviku pärast, iga vähemgi
märguanne ajakirjanduses teeb meid šahtlaseks. Midagi pole
kuulnud kodumaalt- -kardame uut sõda.....

Sina arened kiiresti, juba tore sinuga jutelda. Oled kenaks
tädrukuks sirgunudaga väga tundelik ja õrn kõik häirib sind.

24.märts. Täna on minu emal sünnipäev, kasta üldse elab veel? ei ole keegi midagi kodumaast kuulnud, see on meile ja üldse välisilmale täiesti suletud.

15.mai 1948 Hakkkan ikkaharvemini ja harvemini kirjutama. Kõik oli mulle märksa kergem, kui vanaema elas. Nüüd pean kodusetöö- vabrikutöö kõik isetegema ja pealegi isat igas asjas aitama- sest ta teeb ju ettevalmistusi töökoja avamiseks

Ta töötabki täie hooga Nordanäs, esialgu töökoja sisse- seadmisega. Teie käite lasteaias, ega see sulle ei meeldi, aga pean ju elamiseks raha teenima, kuigi see ka mulle on füüsiliselt kui ka hingeliselt raske. Jsa on optimist ja arvab, et aastapärast on tema tööst nii palju sissetulekut, et võin end pühendada kodutööle. Mina seda ju ei usu, sest meil puudub ju igasugune kapital- ja kes laenab põgenikele?

27.mai, 48

Täna müsristab ja välgutab- sajab ja tormab!

Just nagu sügis jälle... Jsa sai tellimised Malmö linna valitsuselt, käisime koos seal. Aga puudub kapital materjali ja tööliste muretsemiseks, eks näis, kas ta jõuab tellimisi õigeaegselt täita.

Sina saad varsti 4 aastaseks. Joonistad, veerid ja oled igati varaarenenud tüdruk. Sa armastad raamatuid ja ei lase Marjel neid puutuda.

Eestlaste hulgas on jälle paanika- suur osa meist lahkub kas Kanadasse või USASSE- Kõik meie ümberkaudsed sõbrad on lahkunud.

Perekond Kool elas meil aasta. Helmi käib ka lasteaias,

Nende siinolles on meil päris lõbus. Teie kolmekesi mängite ja meie teeme omale toredad laupäewad ja veel huvitavamad pühapäewad. Kõpsetame ja peame pisikesi "olenguid" Muidugi puudub meil kõigil hea sissetulek- aga selleest on lootused suured paremusele- elame ette!!!!

11. juuni. Sinu 4 aastane sünnipäew. Viisin 2 torti lasteaeda, seal ka seal pühitsetakse su sünnipäewa. Teeme ikka kõik kombekohaselt- teid on seal praegult 25. Sina rutanud kohe hommikul pr. Puusepa (lasteaia tookordne juhataja) juurde ja küsinud, kas tohid "oma kalaasi" seal pidada, sul kodus ei olewat ruumi 25 lapse jaoks. Pealegi puuduvat meil kodus söögisaal! 13.6. Täna pidasime kodus su "kalaasi" Koolipere aitas ka kaasa igati. Meil on väga hea läbisaamine ja nüüd ei mätkä ma nii valusalt vanaema kaotust. Ht. Kool aitab isa töökojas ja Hilda ise käib õmblejana tööl BEKÅS. Ta on kutselt rraamatu- pidaja. Ja kool oli Lõuna-Eesti esindaja ühele suurele shokolaadi vabrikule. Ta oli Eestis abielus aga lahus ja elas koos oma sekretäri- praeguse Hilda Karlssoniga. Neil on see tütar Helmi- Sa said kingituseks: nuku, palli, paberist nuku. ja serviisi.

Olin kõpsetanud toreda kringli. Teil oli lõbus....

13. juuli Olete juba teist nädalat leetris. Koolid said oma korteri aga käime sageli üksteisel külas. Oleme ühe laup. ja pühap. nende juures terve perega- ja järgmine kord nemad meie juures. Oleme lahutamatud sõbrad- ka teie Helmiga. Ka Helmi on oma kodus leetris nüüd.

Teil oli 4- 5 päewa kõrge palavik -kuni 40°, nüüd pole enam palavikku- aga olete veel punalaigulised ja nõrgad.

22. juuli.

38

Jkka veel pole teateid kodumaalt. Liiguvad uue sõja jutud-rahvas põgeneb edasi - kaugemale Vene piirist. Muidugi liiguvad need "uue sõja jutud" ainult meie põgenike hulgas. Pärismaalased on stabiilsed ja ehitavad üles meie abiga oma kurnatud maad. Jsa täiendab oma töökoja. ostis kalli sveisimise aparaadi (järelmaksuga. 3600 krooni- minu aastapalk ei jatku selleks. Jsa on igati töökas, aga kas ta on alanud endake sobiva tööga? Tema ala oleks ju rohkem äri- aga mitte töökoda??????????

30 juuli 1948

Ka perkond Kool tahab siit lahkuda, kahju kõik paremad sõbrad lahkuvad ja uusi ei taha otsida. Sa viibid koos Marjega praegu SÖSTALAS. Eesti lasteaed on kogu suve seal. See on 8 miili Malmöst. Teid on seal 23. Kasvatajaid on 3. Saatsime teid teele eelmine pühapäev. Suur pakikene riiete ja muuga andsin teile kaasa. Olen rõõmus, et saate maal olla kuigi teist lahkumine polnud kerge. Vähemalt pole teil vaja hommikuti lasteaeda rutata. Järgmine pühapäev juba tahame teid külastada.

(7. aug. Täna on pühapäev. sajab ja pilvine, aga istume hulgani rööngis ja kihutame Söstala poole. Suurerõõmuga jooksite meie juure - teie olite juba päevitanud, kuigi lasteaia juhataja kaebas, (et sina ei söövat sugugi. Jgatsed vist koju- oled ikka olnud selline - kõik muu om sulle palju tähtsam kui toit-olete vastandid Marjele. Marje hingeelu pole nii koolitseeritud. Aga oled ka sõjaaegne laps- Seekord olid tubli ja katsusid meie lahkumisel pisaraid ihust ja hingest tagasihoida. kuid nuuksed raputasid su pisikest keha- vaene Sirje!

20. sept.

39

Olete ammugi juba kodus. Oleme sageli koos Kooli
prega. Sina oled rõõmus, kui nemad meile tulevad, aga ei soovi
neid külastada. Eriti vastumeelne on sul külas söömine. Pr. Kool
teeb alati eriti häid toite ja huvitavaid magustoite-ronke
puuviljaga, aga siiski keeldud sa söömast- imelik tüdruk!

lasteaias käis arst ja leidsid, et su kurk onhaige.

Ta palus meid oma vastuvõtmisse tulla, et teha sult vere-
proove ja muud läbivaatust.

Ta kirjutas terve rea ravimeid.

9. okt. 48

Ravimid üksi ei aidanud sind, vajad rahu ja puhkust.

Sina ei sobivat üldse "lasteaias" lapseks. Vajad hommikuti
kauemat puhkust ja vähemat kisa oma ümber. Ta kirjutas sind
laste puhkekodusse, mis asub Rönneholmvägenil. Dr. Anderson
on kena vanem daam- ja kes väga sinust hoolib. Sul onpahad
kurgumandlid ja "sänka" halb. Ta loodab su kosumist - kui
viibid pikemat aega tema puhkekodus.

Sina ei saa sellest heasoovilikkusest aru ja oled esialgu
õnnetu. Homme on pühapäev ja lähme sind külastama-
kardamn, et kipud koju.....

Viin sulle kaasa raamatuid, mänguasju ja viinamarju.

12. okt. Sul näib haiglas hea olevat ja sa oled ka kosunud.
kuid sind jahetakse pikem aeg seal olla, et hästi tugevaks
saaksid.

18. okt, Täna tõime su haiglast ära, sest haigestusid
lääkakõhasse ja on karta, et nakatad teised õrnod lapsed.

Dr. Andersson aga lubas su tagasi sinna viia, kui nakatamise hädasõltles, et kui ma olen sunnitud töötama, peab ta sind sellesse puhkekodusse võtma, et õieti kosuksid.

Homme on Malmöt külastamas mingi näitetrupp, lähme isaga ka seda vaatama. Teile saime seniks ühe naabritest hoidjaks.

25.okt.Käin töö- kella 5 hommikul loni.Olete veel haiged, aga pean ju töötama natukenegi.Jsa hoiab teid see väike aeg. Kõhite ja oksendate- olete hallid ja virilad.

21.nov.olete ikka veel läkakõhas.Käin sama aja töö- ja selviisil jääb mul palju aega teie jaoks.Maalime, mängime ja loeme muinasjutte.Õpetan teile ka mängu, mida saate Marjega kahekesi mängida.Välja viia teid veel ei saa.

Sa oled halb sööja, Marjega on selles suhtes kõik parem.

5.dets. Läkakõha on sind palju kurnanud ja oled hall väga kõhna -Marje pole nii palju kaalust alla läinud.

Käisime sama arsti juures.Ta leidis, et on tingimata tarvilik sind jälle puhkekodusse saata- sa ei kannataks lasteaeda

viimist- ja mul pole mingit võimalust koju jääda.Ka Marje

võetakse samasse- ehkki tal tervislikult on parem olukord.Aga, et sul oleks vähem kojuigatsust- on öekene kaasas.

Raske on teid ära saata - ja pealegi just enne jõule, aga mis

parata.Pean tingimatta tööle minema,isa sissetulek pole suur.

Ja tal on palju väljaminkuid- aga loodab ja on optimist-see ka hea!

Ongi juba ~~5xxx~~ 24 dets.1948

Kurb jõul teile ja meile.Oleme lahutatud.Teie ei saa

koju pühadeks, see olevat asjatu hingeline piin sulle. Parem harjud puhkekoduga pikkamisi ja saad enne täiesti tugevaks kui koju tuled- nii arvas dr. Andersson.

Tema soovitab seda, et teile ja meile head teha ja hädas vaeseid põgenikke aidata - sel viisil.

Kell 10 hommikul külastasime teid haiglas. Andsime üle kingitused-jõuluvanale edasiandmiseks. Haigla oli jõuluehtes. Suur kuusk kesk saali- lapsed ilusasti riides ja tüdrukuil rullidega kähardatud juuksed- Täiesti ilus jõulu õhkkond. Seal pole ju haiged, vaid ainult nõrgad lapsed. Teid on vaid k 10- 12 seal ja kõik peaaegu ühevanused. Nii, et mängukaaslasi on küllalt ja palju teie eest hooldajaid ka. Eks oleme koos perkond Kõlliga ja peame ilma teieta need pühad. Homme tuleme teid jälle vaatama.

26 dets, 48, teie külastamine läks hästi, kippusid natukene meiega kaasa koju, aga võtsime su sülle ja selgitasime sulle asjaolu- panid peakese viltu ja mõtlesid. Oled suur ja tark tüdruk, lubasid mitte nutta- aga pisarad läikisid ikka su silmis. Marjega polnud raskusi, tema pisikene tugev tüdruk on kui kala omas vees. Jookseb ringi ja teeb katki teiste ja oma mänguasju. Nõuab õdedelt karamelle ja on rõõmus. Pühad on ju kohe möödas ja töötan nüüd terved päevad, et teie kodutulles, kõik majanduslikult kergem oleks. Ömblen ja teen kõikisugu töid, kui aega üle jääb. Kirjutamine on lohakile läinud- ag seegi on mulle mingi pihtimine- mõtted, saan kirjas avaldada, aga millest ei taha ega ole kellelegi rääkida.

14. jaanuar 1949

42

Viibite ikka veel puhkekodus, Dr. Andersson soovitas teid mõneks kuuks sinna, et teil poleks vaja see külm aeg käia lasteaias. Ta teab ju, et olen sunnitud töötama. Jgal hommikul tunnen igatsust teie järgi aga samal ajal olen rõõmus, et teil pole vaja vara tõusta ja poolpimedas mööda Vattenbergsvägenit rutata trammile. Marje on mul süles ja sina käekõrval, vahel kipud ka sülle nii meie koos ruttame... Vahel märkab juba sõitualanud trammijuht meid ja peatub uuesti trammi, kargab ise juhikohalt ja aitab meid trammile. Inimesed on vastutulelikud ja abivalmis - saavad aru meie olukomast. Keegi hr. mettus, isa vana tuttav Tallinnas ja mingi endine tööstuse omanik, on meil juba nädal külas. Jsa soovitab tal Malmösse asuda ja isaga koos midagi ettevõtta.....

19. jaanuar 1949

Jgal pühapäeva ja kesknädal on meile antud võimalus teid külastada. See puhkekodu miljöö on igati lastesõbralik ja koduselt mugav, Marje on hästi kodunenud ja jookseb rõõmsalt ringi ka meie seal olles ja nõuab hoidjailt "kramelle" sina klammerdud minusse ja tahad koju kaasa tulla. Hoiad aga tagasi pisaraid - mis siiski läigivad su silmis. Oled kogu aja pinguli - kardad seda kella, mis ütleb: et külalised peavad lahkuma. Sul ja mul on alati see lahkumine raske..... Teel koju on tegemist, et hoida tagasi pisaraid - ega isalgi ketge pole. See kõik tema ettevõttega pole läinud nii kergelt, kui lootis. Palju tööd ja vähe tulu, aga rohkelt väljaminekuid..... Aitan teda igati kaasa ja käin korralikult terve päeva tööl.

43
27. jaanuar 1949

Sinu puhkekodus viibimisega pole saikka veel harjunud. Toon teile igal külastusel kaasa raamatuid ja mänguasju et su mõtteid mujale juhtida, aga see ei ole õnnestunud-ikka igatsed tagasi koju- oled vaikne ja kurb. Teie üks söber lasteaiast Elle Lehtla tuli ka samasse haiglasse. Loodan, et see sulle tore on. Teile antakse kõrgustiku päikest. Sina oled kosunud, 1,25 kilo- ka midagi.... Aga see haigla helisev kell häirib sind ikka veel- see ei anna sulle rahu.

2 veebruar 1949

Õlen pikk aeg saanud korralikult tööl käia. ja meie olukord majanduslikult paraneb. Sind on eraldatud haiglas ja kael oli sul mähitud. Kuid palavikku sul polnud, arvat et see varsti üle läheb ja sa teiste hulka saad. Viisin sulle raamatuid- need sulle meeldivad.

14. veebr.

Täna saab Marje 3 aastaseks. Viisin Marjele kingitusi Tal peeti ka seal sünnipäeva. Sina aga igatsed koju ja küsidsid minult: "Ema, kas sa pole taevaisalt palunud, et lapsed koju saaksid?- mis pidin vastama sellele! Oled õrn ja tundelik ja sooviksin, et oleksid mingeid võimalusi elu teisiti korraldada, aga pole sugulasi- aitajaid. Pean ise teenima, et meil kõigil oleks elamisvõimalusi.

Jsa töökojast pole suurt sissetulekut- sellest jätkub vaid ta oma väljaminekute katteks. Investeerimine oli kulukas. Tal on ka abiline, kellele tuleb palk maksta, ja puudub veel kapital paremate tööriistade muretsemiseks.

44

1. märts 1949

Juba olete olnud 3 kuud seal laste puhkekodus. Dr. Hermina Andersson on mulle selgeks teinud, et eelkõige sina ei kannata ei psühhiliselt ega füüsiliselt seda lasteaia elu.

Nüüd talvel on ju külm ja meil pikk tee minna ja tulla.

Sina peaksid hommikuti kaua magama ja siis ei meeldi sulle mingipärast see lasteaia elu. Miks? Jaaks see

ole olnud ju ainult hädalahendus, et mul oleks võimalus töötada. Marjel on kõrvapõletik ja sina köhid jälle.

Jgatseme teie järgi ja homme, kui on küllastamispäevküsin, millal saate koju tulla.

12. märts.

Täna on meil isaga röömus päev, kumbki meist ei läinud tööle, toome koju teid- oma "rotikesi", nagu isa ütleb!

Sinu ja Marje silmad särasid, kuuldes kojuminekut. Teil on palju jutustada - sellest pikast 3 kuust. Sina oled

kosunud 1,5 ja Marje 2 kg. Marje on punapöseline ja pehmeke.

Sina tundud siiski kahvatu ja sale.

Aga sa näed terve välja ja oled röömsatujuline.

Vähendasin oma töötundide arvu 7-mele, et teie saaksite kauem hommikuti magada,

16. märts. 1949

Olete täna rahutud, ei taha magama jääda, ehkki kell juba pool 8.-Teil on vaja teha kõiksugu tempusi ja raske vaikselt lamada.....

15. aprill 1949

Ega ma ei tea ju teist rohkem kirjutada, näen teid

45

ainult õhtuti. Pühapäev kohtume terve perega kaasmaalastega,
ja jalutame õiggi teid - Malmö ilusatesse parkidesse.
Homme on munadepühapäev. Ootate kingitusi ja jätkusi. Homme
õhtul oleme perekond. Koolide juures ja ühehommene nemed meil,
nii oleme ikka vastamisi kõik laupäev ja pühapäev, teinud. Saate
Helmiga mängida- ja teil on tore.

Jäsa värvib kõõgi pörandat, Teie nüüd magate ja näete vist
und pühapäevajärgestest. Järgmine nädal ostan teile uued
kübarad, sest järsku on soojaks jäänud ja talve mütsid ei
sobid enam.

Pühapäev läksid toredasti, olite rõõmsad kingituste ja munade
üle. Koolid olid ka kõik pidulikult korraldanud.

Meie koos olles, on alati ööd lühikesed, räägime, laulame
(mina ka oma valetooniga) ja teiegi olete magamamindes väga
väsinud. Magad koos Helmiga ja teil on ka magades lõbus.....

4. mai. Sina Sirje saad varsti 5 aastaseks. Oled tubli
joonistama ja veerima- oled huvitatud raamatuid ja muusikast.

11. juuni 1949 Sinule on see päev tore, saad viie aastaseks.
Oled kõhna kuid päris pikk. Said suure nuku ja palju muud.
Lasteaias peeti ka su sünnipäeva- tellisin sinna tordi.
ja karamelle. Kodu pidasime sinu sünnipäeva pühapäeval.
Küpsetasin ja tellisin tordi ka, Perkond Koolid olid muidugi
meiega, oleme lahutamatud. Meil kõigil oli lõbus ja ka nad
jäid ööseks meile- nagu alati.

Olid väga rõõmsad....

19. juuli.

Olen kolmas nädal puhkusel. Esmapäeval pean aga
tööle minema. Kavatsesin ikka palju ömmelda, aga teie

46

peale läks enamusest mu aeg. Jgapäew käisime kuskil teiega, Sageli tegime nii pikke sõite ja jalutuskäike, et koju-
tulles uinusite söögilaua juures.

Sa oled just praegu harmooniline ja rõõmsameelne, olen ostnud sulle palju raamatuid ja joonistamisplukke ja värvise. Katsud ise sõnu kokkuveerida ja kui istun su kõrval, siis küsid, kui aru ei saa.

Jsa läks KIVIKU laadale. -kahe rootslasega.

Pole midagi kuulnud omakseist ja see on kurb, kas ema ja isa veel elavad ja kus?

29. okt. 1949

Eile õhtul, kui töölt koju tulin-koos teiega, tuli raadiopolitsei ja ütles, et isaga on olnud õnnetus. Auto oli talle Nordanä teepeal pealesõitnud. Ta sõitis rat-
taga. Ehmatuse oli suur- kartsin halvemat-ta surma!

Mind viidi autoga haiglasse, andsin teid naabreile.

Jsa lamas veriselt baaril- peas suur haav ja reitel ka.

Tal oli peaaju raputus- , oleme kõik õnnetud.

8. nov. Jsa sai haiglast täna koju. Kuid peab kodus lamama, 2- kuni 3 nädalat. Majanduslikult on meil raske-loodame, et isa mingit kahjutasu saab. Haigekassat tal pole ju. Niipea, kui ta katsus istuda, käib ta pea ringi ja süda läheb pahaks.

18. dets. 1949

Vanaema on varsti 2 aastat surnud, see aeg on minule ja eriti teile raske olnud.

Eile oli lasteaias jõulupuu. Kõik oli väga ~~ni~~ pidulik.

Teie pidide jõuluvanale laule ütlema. Saite suured kotid maiustusi. Teil oli lõbus ja tore..ja meie maitsetime eesti toite pikal laual.

Täna oli jälle jõulupuu. üldse kõik eesti lastele.

Rohkesti inimesi -palju lapsi. Mängisite ja jooksite ja söite saadud maiustusi- mis saab hammastega, kui pidutsete igapäew!

19.dets.1949

Jsa on tagasi haiglas, ta oli liigavara koju tulnud ja ei saanud üldse üleval käia. -loodame, et varsti jälle koju saab. Käin teda igapäew vaatamas. Ta on kahvatu ja kurb- küsib aga kuidas teil on?

25.dets.1949

Eile oli kodune jõulupuu Jõuluvana polnud ka seekord teid unustanud. Rohkesti kingitusi ja häid sööke ja jookke. Sina said jälle nukuserviisi-tahvli, nukumööbli, kaks pisinukut (Need saatis Onu Edu ja Merikene) pliiatsi värvid j.n.e. Perekool on pühad koos meiega- isegi Kust oli kaasas.

Vanaema külastasime ilusa pärjaga. Olime vahel röömsad- vahel nutuni kurvad, oleneb -millest jutt oli. Kodumaalt pole mingeid teateid tulnud- see ajutine Rootsis viibimine hakkab ikkaks venima- tahaksin ju ikka, et vabas Eestis hakkaksite koolis käima ja elama meie oma avaras kodus.

15.veebr. Eile oli Marje sünnipäew, mida muidugi koos Kooliga pidasime. Palju jookemist, rõõmu ja juttu-lõpuks laulu jorimat kah!

16.aprill. Oled juba suur tüdruk ja käid Eestis koolis,

48

mis on kord nädalas paar tundi Öster Portscolas.
Sa kirjutad juba ja loed ja joonistad päris hästi.
Jsa pole veel ikka terve- Kas ta päris terveks saab?
Aga loodan muidugi ta tervenemisele.

20.5.1950

Mul on palju tööd ja tegemist, pole aega kirjutada.
Tuju meil kõigil parem, sest isa on tervem, ja käib jälle oma
töökojas. See siit ju oma 5 km. ja ta sõidab seda vahet rattaga
igapäew- kas ta oleks sellist elu etteaimanud 5 a. tagasi?

6. mail 1950

Onu Maidra saatis teile suured nukud-liikuvate
silmadega ja oskavad nutta ka. Küll need on ilusad,
Teil on ka nukuvankrid ja ise olete ka just nüüd kui nukud.
Käisime Kungs- ja Pildamispargis jalutamas. Kõik imetlesid
teie nukusid, siin poleju senini selliseid.
Tädi Velli oli siin külas - Jdla trupiga.

11.6. Jälle sünnipäew, juhtub olema pühapäew.

Sa ärkasid vara hommikul kell 6. Ootasid ja püherdasid voodis
juba kell 5- nii ootad sa sünnipäewasi!

Äratasime sind gramafoni muusikaga. Laulal tort küünal-
dega ja kängitused. Sul on palju mänguasju.... naku õmblus-
masina- piilupardipäikesepillid. vesivärvid-joonistusplokid.
Kõigile nukudele uued riided, ühele neist ka uued jalad.
tassid-taldrikud ja palju muud.
Ullasite ja jooksite ja teil oli jälle tore...

20.11.50

Juba 3 aastat vanaema surmastl aeg kaob Jsa on jälle
haige, seekord gripis. Täna on tal jalad haiged ja ei saa

käia. Ka minaolin gripis, aga olen palju tervem nüüd ja kavatsen esmaspäeval tööle minna.

Sina õpid hoolega jõululaule, ise loed ja õpid, nagu päris koolitüdruk.

Teil on palju soove jõuluvanale, kas teda veel usute?

16.dets.

Olime eile ja täna jälle jõulupuul terve perega. Eile oli lasteaia traditsiooniline pidu-lastele ja vanadele. kingituste ja maiustustega.

Sina esinesid ka deklamatsiooniga.

see luule oli nii:

õpeta seda ka oma lapsele kunagi, kui neid saad:

"Armas, kallid nukukene,
tule mängi minuga.
Peas sul kähar tutikene,
vaatad sinisilmaga,
Kirju lindi, seon sul vööle,
Panen helmed kaelagi.
Homme lähen jälle tööle,
pole aega põrmugi j.n.e....."

Saite seekord peale maiustuste koti ka raamatuid...

17. dets. 1950

Jälle oli jõulupuud. Seekord eesti kooli oma. Esinesite jälle deklamatsiooniga. -palju kingitusi ja raamatuid. Teil oli lõbus, seda oli näha. Meie ajasime juttu kaasmaalastega- ja muutusime jälle kurvaks, sest midagi pole kuulda kodumaalt.

Kas elavad sinu vanaisa ja vanaema ja need palju sinu tädid, onud-ristiemad- ja isad. Kas neid üldse veel on?

17.dets.1950

50

Täna oli siis Eesti Kooli jõulupuu. See on ju ainult täienduskool- kus ka teie Marjega käite.

Ühel päeval oli õpetaja küsinud: Kas teist keegi teab, mis on "mutt". Sina oled käega ägedasti vibutanud ja küsimusele vastanud "see on üks vana tädi". Mõtlesid selle all pr. Jenseni keda kutsume omavahel Jenseni mutiks. Mutt on aga ju üks must loom, kes elab maaalustes käikudes, seda sa polnud ju veel kuulnud! Nalja saab teiega vahetevahel.

Tagasitules jõulupuule:

Esimesite deklamatsioonidega, väikeste näidenditega.

Olete viimastel aastatel õppinud nii koolis kui kalasteada- des palju- eriti laulukesi ja salme.

Teid oli umbes 20 paiku ja teil näis löbys olevat.

Veel on oodata ju kodujõulupuu- mida ootate kõige rohkem.

Aitate juba osta ja ehtida jõulupuud, teil juba oma soovid ja tahtmised.

Saate Marjega päris hästi läbi, eriti kui teete midagi, mis keelatud. Siis on sosistamisi ja naermist-!

Rahvas põgeneb edasi USAsse ja Canadasse isegi Austraaliasse.

Suur osa meie sõpru on läinud- ikka tahetakse kaugemale hädaohust.

Jkkaveel pole midagi kuulda kodumaalt, olen rahutu oma vanemate õdede ja vendade pärast- kas mõni neist elab?

Kodused jõulud 24.dets.

Teie elus polegi muu tähtis, kui